

War Studies – en introduktion

**Sten Rynning, professor, Institut for Statskundskab,
Syddansk Universitet og centerleder for Center for War Studies,
sry@samf.sdu.dk**

War Studies er en etableret forskningstradition med tres år på bagen, som byder på stor indsigt i et af de mest brændende emner for vores samfund, nemlig karakteren af moderne krig og konflikt. Det bør derfor undre, at traditionen er så ilde rodfæstet i store dele af Europa, herunder i Danmark og Norden. Denne introducerende artikel behandler dette paradoks og byder samtidig ind med en vurdering af de analytiske styrker, War Studies byder på. Paradokset er opstået dels på grund af et bredt samfundsmæssigt og normativt ønske om at tænke fred i stedet for krig, dels på grund af den akademiske verdens søgen efter storslået teori, som nødvendigvis må bygges på verdensfjerne antagelser. War Studies trods disse normative og videnskabelige begrænsninger for at forstå krig gennem en bred analyse af menneskets kompleksitet og historiens tyngde. Traditionen inviterer dermed til åben dialog mellem fagligheder med henblik på at skabe relevant viden. Scenen er dermed sat for temanummerets tværfaglige War Studies analyse af dansk udenrigspolitisk aktivisme.

War Studies bør stå centralt i ethvert samfunds forsøg på at forstå sin relation til omverden. War Studies tilgår studiet af krig bredt og pragmatisk og er som sådan berettiget ud fra sin samfundsmæssige relevans såvel som analytiske kvalitet.

Krig og konflikt er markante fænomener i vores verden. Siden den Kolde Krig er krig blevet kæmpet af vestlige stater – i den internationale ordens navn, ganske vist, men

alligevel i et højt tempo – af ikke-vestlige stater og også terrornetværk, oprørere og kriminelle grupper, som bruger organiseret vold til at opnå deres mål. Krig har altså uomtvisteligt været opfattet som et »nyttigt« politisk instrument. Dette må vi som samfund forstå, og War Studies tilbyder denne samfundsmæssige relevans.

Den anden årsag handler om kvaliteten i vores forståelse. Krig er et massivt komplekst fænomen, som kun med største besvær kan bindes til og opfylde politiske målsætninger: frygt, ære, kultur, historiens vægt, og ikke mindst modstanderes evne til at gøre det uventede, giver krig en uforudsigelig karakter. Alt dette fordrer vores engagement med kriges kontekst og lokale dynamikker. War Studies er af samme årsag en åben tradition, hvor dialog internt mellem videnskabelige fagligheder og eksternt med praktikere er basis for en dybere forståelse end den, som simple teorier og hårde doktriner tilbyder.

I dette temanummer af Økonomi & Politik vil en række analytikere tilknyttet Center for War Studies på Syddansk Universitet byde ind med perspektiver på dansk sikkerhedspolitisk aktivisme. Ambitionen er at give selv rutinerede observatører af dansk politik en tankevækkende oplevelse ud fra en menu,

som strækker sig fra et traditionelt fokus på militære styrker og politisk lederskab til de bredere internationale såvel som nationale institutioner, som indgår i krigens væsen og dramaturgi. Temanummeret åbner med tre artikler af Birgit Feldtmann, Jon Rahbek-Clemmensen og Marc Schack om hhv. Danmarks kamp for international orden i farvandet ud for Afrika, den nationale interesse i Arktis og Danmarks aktivistiske tilgang til international ret. Temanummeret fortsætter med tre artikler om aktivismens konsekvens for nationale institutioner, hvor Kathrin Maurer fortolker balletdansere og veteraner som skabere af en idé om krig gennem deres fortolkning af krigens smerte, hvor Jacob Barfoed bevæger sig ind i de politiske institutioner for at analysere balancen mellem civile beslutningstager og militære myndigheder, og hvor Thomas Ærvold Bjerre belyser den forståelse af krig, som kommer frem i dansk litteratur og film. Temanummeret ender med Peter Viggo Jakobsens samlede syn på disse War Studies' bidrag og vurdering af, hvor War Studies bør bevæge sig hen.

Denne introduktion vil træde et skridt tilbage og skitsere rødderne for War Studies som en særegen tradition, som tilbyder unik indsigt. Introduktionen vil blandt andet udrede, hvorfor traditionen hidtil ikke har fundet indpas i det kontinentale Europa, herunder i Skandinavien. Måske er en ændring på vej. Nøg-leordet er pragmatik og viljen til at operere i et brydningsfelt, hvor faglige discipliner og praktikeres erfaringer mødes og indgår i dialog.

War Studies

War Studies er et barn af verdenskrigene i det 20. århundrede. Disse krige greb så totalt ind i samfundene, at den militære videnskab – en kombination af militær strategi og historie – gled ind i kontakt med de bredere samfundsvidenskaber samt humaniora. Åbningen kom først på King's College i London, hvor man allerede i mellemkrigsårene havde haft en

stærk tradition for militære studier, og hvor universitetets ledelse sidst i 1940'erne ville brede traditionen ud og derfor tilbød en ung Oxford-historiker med militær erfaring, Michael Howard, nye muligheder. Som Howard har erindret det, så var formålet for King's netop ikke at hyre en klassisk historiker: »De søgte en person, som var langt mere generelt interesseret i krigens problematik, og jeg blev rådgivet til at etablere samarbejde med jurister, videnskabsfolk, teologer, økonomer og sociologer for derved at skabe et War Studies miljø« (Making History, 2008). Herved var kimen lagt, og i 1964 kronedes Michael Howards indsats ved hans udnævnelse til professor (*chair*) i War Studies også på King's, hvor War Studies et par år forinden var blevet institutionaliseret i et eget institut.

Michael Howards tiltrædelsesforelæsning er et godt vindue til traditionen in sin spe (Howard, 1964). Tre drivkræfter gør sig gældende, hvoraf den første er krigens kompleksitet og indgriben i hele samfundets virke, som demonstreret i verdenskrigene. Dette handler altså om relevans. De to næste drivkræfter handler om kvalitet på den måde, at Howard ønsker at tage afstand fra normative traditioner, som i virkeligheden misforstår krig. Det gælder folk, som ønsker eller antager, at fred er en naturtilstand, og for hvem krig bliver en sygdom – i form af »onde« stater, ledere, eller klasser – som samfund kan kureres for, hvis bare ondskaben elimineres. Det gælder omvendt også folk, som ser krig som en manddomsprøve og en nødvendighed i historiens fremskridt. Krigens analytikere, fortsætter Howard, må undgå at blive indfanget af disse sort-hvide rammer – godt-ondt, normalt-unormalt, sundt-sygt – for i stedet at lade magtens spil og historie åbne og udfordre vores tænkning.

Dette War Studies-fokus kan forankres i forskellige slags institutioner. Det kan være i institutioner, som ligger tæt på praktikere, som f.eks. på et forsvarsakademi eller et udenrigs-

politisk institut, typisk med en tilknytning til hhv. forsvars- og udenrigsministeriet. Det kan også være på universiteter, hvor der findes flere relevante forankringsmiljøer som f.eks. statskundskab, jura, historie og kunst og kulturstudier. Det springende punkt er at få tilrettelagt og sporet analysearbejdet ind på den åbne dialog – på én gang med flere faglige miljøer og med praktikere. Et forsvarsakademi eller et udenrigspolitisk institut er tæt på praktikerne, men må bane vejen for og skabe en god dialog ind på universiteterne; omvendt må universiteternes enkelte fagmiljøer åbne sig for både nye fagligheder og praktikere.

Den slags institutionel forandring, eller åbning, er ikke så let, som det lyder. Selv den bedste analytiker er skolet i en vis disciplin, som nødvendigvis kommer til at præge dialogen: Michael Howards skoling var dels historikerfaget, dels hans praktiske erfaringer fra Anden Verdenskrig, og aftrykket i hans videnskabelige værker er tydeligt. Samtidig tenderer institutioner til at belønne specialisering, f.eks. ved at tilskynde til faggrupper og ved at ophæve specialiserede tidsskrifter til succeskriterier, hvor publikationer udløser penge og prestige. Denne specialisering og disciplinering gnider imod tanken om War Studies som et tværfagligt rum. Ambitionen med War Studies er dels at have et fælles fokus på et samfundsrelevant fænomen – krig – dels at fremelske en forståelse af international politik som et møde mellem fremmede (*foreigners*), som lige såvel som én selv er bærere af ambitioner, kultur og historie (Making History, 2008). Akademisk specialisering har kortsluttet denne åbenhed for kontekst og historie og har, qua sin manglende evne til at være relevant, de facto opmuntret til sort-hvide og dermed politiserede debatter om krig og konflikt. Specialisering har sine fordele, men omkostningen i form af ringere muligheder for at lave synteser, søge helhedsperspektiver og dialog med praktikere har været markant og uheldig.

Specialisering: Strategiske Studier versus Freds- og Konfliktforskning

Det kom til at præge War Studies-tilgangen positivt såvel som negativt, at den formede sig samtidig med, at den nukleare revolution fandt sted. Sprængningen af to atombomber over Hiroshima og Nagasaki i 1945 blev indgangen til et nyt stormagtskapløb, hvor magten handlede om evnen til at opbygge og opbevare megatons af destruktion og nedstirre modstanderen. På sæt og vis styrkede denne atomare udvikling argumentet for War Studies, i og med at koblingen mellem krig og samfundets ve og vel var helt åbenlys. Det faktum, at atomvåben blev brugt ikke aktivt (varm krig), men diplomatisk til afskrækkelse (kold krig), drejede ganske vist en del af opmærksomheden fra War Studies til strategiske studier – og dermed strategien for at håndtere atomar afskrækkelse – men ikke mere end at de to vinkler, krig og strategi, fagligt gik hånd i hånd. Michael Howard, mens han var engageret i opbygningen af War Studies på King's, var således i 1958 medstifter af International Institute for Strategic Studies (IISS). IISS's tidsskrift fik titlen *Survival*, inspireret af den underliggende risiko ved nuklear krig.

Nuklear strategi havde dog en genetisk svaghed, i og med at emnet forblev teoretisk. Heldigvis for det, fristes man til at sige, for nuklear krig ville have betydet verdens undergang – *armageddon*. Men strategiens teoretiske karakter åbnede samtidig feltet for mestre i abstraktionens kunst – karakteriseret ved rationalitet, spilteori og systemanalyse – som ikke var krigsanalytikere skolet i krigens historie og tværfaglighedens dialog. Herman Kahn, Thomas Schelling og Albert Wohlstetter var nogle af nøglefigurerne. Alle var de intelligente og skarpe, og i det omfang deres begreber omkring afskrækkelse bidrog til at stabilisere det atomare kapløb, må vi bifalde dem.

Kendere af politik og historie anede imidlertid svagheden i teoretikernes overdrevne fokus

på rationalitet og tilsvarende tilsidesættelse af kultur, politik og historie – nemlig risikoen for, at krig blev sidestillet med mikroøkonomi og strategi med forbrugerens adfærd på et marked. I sin spiddende bog *Wizards of Armageddon* fra 1983 så Fred Kaplan denne form for strategisk rationalisme som kilden til forsøget på at bombe Nordvietnam til forhandling, og altså kilden til at USA kunne overse nationalismens rolle i konflikten. Endnu skarpere trak filmen *Dr. Strangelove* tilbage fra 1964 pointen op. I en af filmens sidste scener, da afskrækkelsens betændte rationalitet kollapser ned i atomar krig, opmuntres den kørestolsbundne tidligere nazist, Dr. Strangelove, i en sådan grad af udsigten til arisk fornyelse (i mineskakter, mens ragnarok raser på overfladen), at han springer op af sin kørestol og udbryder, »Min Fører, jeg kan gå!«

Denne abstrakte dans med dommedag åbnede ikke bare for spiddende kritik, men også en analytisk flanke for forskere, som søgte at skabe progressiv forandring – at overkomme frem for at håndtere den nukleare konflikt, såvel som andre konflikter. Langsomt, men sikkert blev denne alternative tradition institutionaliseret – i Norden i 1959 med Peace Research Institute Oslo (PRIO), i 1964 med Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), i 1969 med Tampere Peace Research Institute, og så endelig i Danmark i 1983 med Copenhagen Peace and Research Institute (COPRI). Omvendt blev strategiske studier – herunder nukleare teoretikere og analytikere af våbenkontrol og stabilisering – tilsvarende overvejende forankret i udenrigspolitiske institutter – DUPI i Danmark, NUPI i Norge, UPI i Sverige – hvor de havde en tæt dialog med praktikerne, som forestod det nationale forsvar, internationale forpligtelser og stabilisering.

Specialiseringen havde dermed låst sig fast og koblede sig direkte ind i det politiske miljø: freds- og konfliktforskning

appellerede til venstrefløjens sans for forandring og retfærdighed; strategiske studier til højrefløjens sans for stabilitet og ansvarlighed. I Danmark var det således det alternative sikkerhedspolitiske flertal, som oprettede COPRI som en slags finger i øjet på Schlüter-regeringen. Den politiske hukkommelse skulle vise sig sejlivet: i 2003 slog Fogh-regeringen igen ved at lukke COPRI (de facto ved en institutionel sammenlægning); i 2012 slog Thorning-Schmidt regeringen så sit slag ved at oprette en pulje for Freds- og konfliktforskning under det Strategiske Forskningsråd.

Denne cocktail af specialisering og politisering i Skandinavien og også videre i det kontinentale Europa blokerede for War Studies-tanken. Traditionen om at studere krig fra flere faglige vinkler og i dialog med praktikere var sårbar fra alle kanter: specialisering underminerede tværfaglighed, og politiseringen mistænkeliggjorde forsøget på at skabe praktisk dialog. For så vidt som at traditionen havde forankret sig – institutionaliseret sig – i Storbritannien og USA, levede den, men det ydre pres betød dog, at War Studies mest optrådte i én af to reducerede udgaver: som en sidedisciplin i historiefaget på universiteterne, og som en reduceret disciplin på militærfaglige akademier i de enkelte lande. Da verden bevægede sig ud af den Kolde Krig, var situationen derfor som i slut-1940'erne: stumperne til War Studies var der, men rammen var slået i stykker. Og ve den, som tror, at specialisering og politisering selv i en forandret verden med lethed flytter sig til fordel for en tværfaglig og praksisnær dialog om krig.

Det er ikke desto mindre op til de enkelte miljøer at forsøge at genskabe War Studies-rammen og -dialogen. På Syddansk Universitet tog vi det fulde spring i 2012 og oprettede Center for War Studies, som samtidig blev tilknyttet en kandidatuddannelse i sikkerhed og folkeret. Men uanset tilgang så er fordringen,

at man må være klar omkring sine byggesten. To af disse forekommer helt grundlæggende og skal fremhæves her.

Strategi som levende kunstform

Det ene gælder strategi som en levende kunstform. Strategi er rummet, hvor politiske ledere, som har defineret samfundets målsætninger, går i dialog med militære eksperter, generalerne, for at indfange den mulige kunst, som et nationalt forsvar kan tilbyde. Det er en kunst, fordi parametrene er for mange og komplekse til at kunne »databehandles«: modstanderen har en psykologi og en kultur såvel som våben, lige såvel som befolkningen i eget samfund har drømme, ambitioner og en begrænset tålmodighed. Strategisk kunst er dermed at koble målsætninger til midler og konstant justere strategien i forhold til den politiske og militærfaglige læsning af krigens psykologi, så at sige (Gray, 2010).

Givet kompleksiteten i den strategiske kunst er det måske ikke overraskende, at politiske og militære ledere og institutioner har tendens til at flygte fremad – væk fra den komplekse virkelighed og ind i en mere enkel fremtid. Ikke mindst ser vi det i tilbøjeligheden til at undsige »dårlige« eller illegitime krige som Vietnam eller Irak og fokusere på »gode« krige eller konfliktzoner som f.eks. den centrale koldkrigsfront (som det amerikanske militær gjorde det efter Vietnam), behovet for at forstå »god krig« som en total klarhed omkring politiske mål (Weinberger doktrinen fra 1984 som blev til Powell doktrinen i 1990'erne), eller behovet for at definere »god krig« som en minimeret indsats i form af omkostninger og slitage (som counter-terrorism i 2015-2016)¹ (Strachan, 2013).

Flugten fremad ind i nye og mere appetitlige former for krig er befriende, netop fordi den ikke kompliceres af erfaring: den kan holdes stringent og teoretisk, i og med at den læser sig op imod et ideal – den »gode krig«, som vi bedre kan håndtere. I forhold til den aktuelle

counter-terrorism indsats mod Islamisk Stat er det f.eks. politisk befriende at fokusere på indsatsen for at »degrade and destroy« denne fjende – som USA's målsætning er – mens det komplicerede spørgsmål om at fjerne den lokale grobund for radikalisme i disse samfund er kørt ud på det sidespor, hvor de fleste erfaringer fra Irak og Afghanistan står hengemt. Flugten fremad har altså samme snært af begrænset rationalisme og verdensfjernhed, som nuklear strategi i sin tid fik det, og som handelshøjskolernes søgen efter strategiske modeller i dag har det. War Studies er et korrektiv, en vilje til at forstå reel strategi som mødet mellem ambitioner, frygt, kapaciteter, aktiv konkurrence og historiske erfaringer.

To pointer følger. Den ene er, at samfundets vilje og evne til at oppebære konflikters omkostninger langt hen ad vejen handler om den mening, samfund tilskriver en konflikt. Dette må studeres, og derfor går War Studies også til opera, læser bøger og ser film – som artiklerne af Kathrin Maurer og Thomas Ærvold Bjerre illustrerer. Lidt bredere handler det om at varetage traditionen for at studere *war and society*, en vinkel i War Studies-traditionen som startede i det amerikanske, men som har bredt sig siden og er blevet forankret bl.a. i egne tidsskrifter.

Den anden pointe er at give de centrale politiske institutioner i et samfund et kritisk eftersyn og vurdere, hvor stærke de er, når det gælder evnen til at håndtere strategi. Det er eksempelvis et spørgsmål, som er stærkt aktuelt givet behovet i de vestlige lande for at genopfinde en strategisk politik over for Rusland. Dialogen mellem politikere og generaler i et dansk perspektiv tages derfor under behandling af Jacob Barfoed – major og underviser på Forsvarsakademiet samt Ph.d. fra Center for War Studies. Barfoed træder dermed i gamle fodspor, som blev dannet i det 19. århundrede, og som havde stor konsekvens for senere War Studies-tænkere. Der er tale om fodspor fra analytikere af den moderne

stats dannelse, hvilket ikke handler om etableringen af suverænitet i det 17. århundrede men transformationen i det 19. århundrede, da den spinkle stat gik fra at være fjern og suveræn til at være folkelig, industriel, national og regelmæssigt imperial og dræbende. En af kerneindsigterne i eksempelvis Otto Hintzes værker om udviklingen i staters organisation er, at deres forfatninger, politiske institutioner og offentlige forvaltning skabtes i skyggen af krig (Hintze, 1975). Symbiosen mellem krig og institutionel udvikling er kompleks og central, og det var et fokus, som var centralt for den unge War Studies-tradition, men som gik tabt i rationalismens tidsalder, da det blev moderne at antage, at alle var ens.

War Studies byder altså på et opgør med rationalismens begrænsninger og den politisk-institutionelle tendens til at flygte ind i nye teoretiske konstruktioner. Traditionen fordrer et engagement med strategi som et empirisk og historisk favntag med krigens uforudsete situationer og eventualiteter.

Forandringens pragmatik

Vi kommer dermed til den anden centrale byggesten, som gælder spørgsmålet om samfundsmæssig forandring og traditionens kritiske sans for at afsøge forandringens mulighed, men også begrænsning. Denne forandringens pragmatisme skaber en kontrast til såkaldte kritiske teoretikere, som har udtrykt, at teori altid tjener et formål: enten er man en del af løsningen (en progressiv og forandrende bevægelse), eller også er man en del af problemet (det konservative og bestående). Fra denne vinkel har alle tænkende mennesker et ansvar for at være aktivistiske og altså forstå krig for at eliminere krig.

War Studies går ikke i disse sort-hvide fodspor. I sin natur falder kritisk teori for den fristelse til at politisere, som Michael Howard i sin tiltrædelsesforelæsning begræd som en barriere for historisk forståelse. Inden for traditionen War Studies støder man på vari-

erende grader af engagement med behovet for forandring. Nogle analytikere kan være stærkt optaget af at afdække betingelserne for fredsdiplomati i f.eks. borgerkrige, mens andre kan være mere optaget af ekstremismens institutionalisering i terrorbevægelser o.l. De udnytter et spillerum for kritik, som er en del af traditionens dna.

War Studies' eksplicit kritiske tilgang til strategi, politisk ansvar og læring fra historien er rodfæstet i en vurdering af, at disse facetter af den menneskelige erfaring sjældent udøves med perfektion. I en menneskelig verden er der altid plads til forbedring, herunder en forbedret kontrol med krig. Netop dette fokus på mennesket som fejlbarligt er grundlaget for den brobygning, der finder sted indenfor traditionen mellem de humanistiske videnskaber og herunder kultur- og historiefag på den ene side og de samfundsfaglige videnskaber med fokus på politik, jura, sociologi og økonomi på den anden. Den rationalistiske bølge, som i de sidste årtier i flere omgange er skyllet gennem samfundsvidenskaberne, har med sit ensidige syn på mennesket eroderet brobygningen: den lille *homo economicus* er kommet til at stå i et misforhold til den mere komplekse *homo bellum*. War Studies udspringer meget klart af antagelsen om, at det tværdisciplinære studie af sidstnævnte giver os bedre indsigt og forståelse.

War Studies kan dog ikke vriste sig ud af normativitetens greb ved bare at henvise til, at mennesket er komplekst. Måske er mennesket trods sin kompleksitet også forbedreligt, og måske kan menneskeskabte institutioner – som stater og internationale organisationer – perfektioneres. I så fald er vi tilbage ved fordringen om at søge freden, søge krigens endeligt. Det behøver man ikke programsætte lige så bastant, som kritiske teoretikere gør det. En af de største analyser af krigens årsager og fredens mulighed, udgivet i 1942 af Quincy Wright, var baseret på argumentet om, at menneskets natur på ingen måde står

i vejen for fred (Wright, 1942). Mennesket formes i institutioner, som kan perfektioneres. Wright, som dermed klart nok er forankret i den liberale tradition og Immanuel Kants sans for progression, troede ikke på mirakler, men opfordrede til et langt sejt træk for forbedring af den menneskelige tilstand.

På dette tidspunkt er det passende at introducere Karl von Clausewitz, som naturligvis er en central skikkelse i War Studies-traditionen. I sit store værk, *Om Krig*, definerer Clausewitz krig som et fænomen både med en natur og en karakter, hvor naturen udgøres af en duel mellem viljefulde kombattanter (Clausewitz, 1989). I sin rene form vil duellen konsumere kombattanterne og føre til total krig, men i virkeligheden har samfundet i en række institutioner og aktører, som disciplinerer krigen – på godt og ondt – og som giver krige deres foranderlige karakter. Denne forståelse af krig, splittet mellem en eviggyldig natur og en foranderlig karakter, har været indflydelsesrig og baserer sig i bund og grund på en pessimisme omkring menneskets natur. Nok kan mennesket perfektionere mange forhold omkring sig, men lige såvel vil det qua sin natur regelmæssigt forfalde til jalousi, splid, ærefuld konkurrence og krig.

War Studies-traditionen er mere forankret i Clausewitz end Wright, må man konstatere. Michael Howard har således beskrevet krig som et fænomen, som har fulgt mennesket i al tid, mens fred er en moderne idé. Fred er en forestilling, som opstår i renæssancen og udbredes i det 19. århundrede af et borgerskab, som ikke eksponeres til krig (Howard, 1978, 2000, 2009). Thukydids klassiske historie omkring den Peloponnesiske Krig og ikke mindst Athens voksende appetit bygger på samme fatalisme omkring menneskets evne til at korrumpere egne institutioner. War Studies-traditionen kommer ud af en debat i den første halvdel af det 20. århundrede, hvor denne fatalisme sættes i perspektiv og resulterer i en ambition om at forstå menneskets

natur, institutionel korruption og krigens væsen. Herved opstår War Studies også som kritisk tradition, for det er via indsigt i mennesket og dets institutioner, at vi som analytikere kan bidrage til at forstå fundamentet for en begrænsning og styring af krig som politisk instrument (Kagan, 1995).

Jon Rahbek-Clemmensens artikel underkaster i denne ånd dansk militæraktivisme og dermed dansk realpolitik et eftersyn. Den nationale interesse er det centrale udgangspunkt for Rahbek-Clemmensens, og politikens retning og holdbarhed må vurderes ud fra holdbarheden af de vestlige institutioner, som for Danmark definerer selve indbindingen af krig. Det er derimod de bredere internationale institutioner, som tages under behandling af hhv. Birgit Feldtman og Marc Schack. Begge påpeger danske bidrag til international stabilisering og orden – i form af anti-pirateri og støtte til principperne i den humanitære folkeret, men begge illustrerer samtidig, hvordan disse institutioner er sammensatte og sårbare over for graden af appetit, som stater udviser i deres støtte for dem.

Givet dette rum for at analysere og vurdere samspillet mellem politik og stabilisering ville det være forkert at drage en hård grænse mellem War Studies og liberalisme: begge søger begrænsning; begge har fokus på krigens omkostninger; begge er kritiske over for militarisme. Der går dog en grænse mellem War Studies og den stærke tro på menneskets perfektion, eftersom sidstnævnte går hånd i hånd med en normativ vægtning af det gode – som kontrast til det onde. For en analytiker går denne vægtning hen og bliver overvældende, som Michael Howard påpegede. War Studies ser muligheden for politisk forandring komme i kølvandet på mere konkrete analyser af faktiske forhold. Måske er progression en mulighed, men håbet må ikke overskygge tanken.

War Studies som spændingsfelt og nødvendighed

Det burde være enkelt: Vi skal analysere krig for at forstå fænomenet, for forståelse er grundlag for indsigt og politisk handling. Alligevel er studiet af krig – krigsstudier – kontroversielt og savner historisk forankring i Skandinavien og det kontinentale Europa. Af forskellige hensyn var det under den Kolde Krig bekvemt at hengemme studiet af krig til de fjerneste hjørner af historiefaget eller militærakademier med den forståelse, at krig ikke skulle korrumpere civile institutioner. Politiske ønsker samt faglige og normative ambitioner skabte i stedet momentum bag en segmenteret freds- og konfliktforskning, mens en stor del af samfundsvidenskaberne fortabte sig i rationalismens stringens og begrænsninger.

Når War Studies-traditionen siver tilbage i vores institutioner, så er det, fordi traditionen tilbyder en stærk kombination af analytisk kvalitet og samfundsmæssig relevans. Kvaliteten udspringer fra dialog mellem faglige discipliner og mellem analytikere og praktikere. Heraf følger relevansen, for ikke bare er emnet – krig – overvældende vigtigt for samfund, men War Studies-analysen er gearret til at koble sig ind i og oplyse samfundets prioritering.

Dette temanummer er dels en smagsprøve på traditionen, dels en invitation til et videre engagement med den. At bevæge sig ind i War Studies-traditionen er at bevæge sig ind i et spændingsfelt tegnet af menneskelig poten-

tiale og elendighed, institutionel perfektion og korruption, og strategisk ambition og virkelighed. Som sådan er War Studies en balancegang, hvori forskellige fagligheder og temperamenter forenes i viljen til at forstå noget helt centralt, nemlig krig.

Note

1. Særligt kapitel 5.

Referencer

- Clausewitz, Carl von ([1832]1989), *On War*, Princeton: Princeton University Press.
- Gray, Colin (2010), *The Strategy Bridge: Theory for Practice*, Oxford: Oxford University Press.
- Hintze, Otto (1975), *The Historical Essays of Otto Hintze*, New York: Oxford University Press.
- Howard, Michael (1964), »Military Power and International Order«, *International Affairs* 40(3): 397-408.
- Howard, Michael (1978), *War and the Liberal Conscience*, London: Temple.
- Howard, Michael (2000), *The Invention of Peace: Reflections on War and the International Order*, Yale: Yale University Press.
- Howard, Michael (2009), *War in European History*, Oxford: Oxford University Press.
- Kagan, Donald (1995), *On the Origins of War and the Preservation of Peace*, New York: Anchor
- Making History (2008), »Interview with Professor Sir Michael Howard«, 5. juni på http://www.history.ac.uk/makinghistory/resources/interviews/Howard_Michael.html
- Strachan, Hew (2013), *The Direction of War: Contemporary Strategy in Historical Perspective*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Wright, Quincy (1942), *A Study of War*, Chicago: Chicago University Press.